

BÍLÁ KNIHA

HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA

TOPiii
tým

poslanecký klub
els
v evropském parlamentu

Předmluva

Luděk Niedermayer
europoslanec

V současném světě plném rychlých změn a komplexních problémů či krizí se před naší zemí i našim kontinentem objevují další a další výzvy v klíčových oblastech, jako jsou hospodářství, zahraniční a evropská politika, energetika, ale i ve školství, sociální a zdravotní politice. Stále více se diskutuje o bezpečnosti v Evropě, o její energetické, technologické i surovinové soběstačnosti, o udržitelnosti či budoucí roli umělé inteligence v ekonomice i společnosti jako takové.

Odpověď na tyto výzvy stojí mimo jiné i v kvalitě a flexibilitě vzdělávacích systémů a třeba i přípravě společnosti na změny spojené s demografickým vývojem. A to jsou jen dvě z mnoha oblastí, ve kterých úspěch či neúspěch bude formovat naši budoucnost. Otvírá se před námi mnoho otázek a s nimi vzniká také prostor pro tvorbu nových odpovědí. Naše doba vyžaduje schopnost nejenom včas aktivně reagovat na nové výzvy, ale též schopnost je předvídat a aktivně přispívat k formování nových odpovědí na výzvy budoucí. A nejde jen o "abstraktní odpovědi", ale hlavně, v souladu s nimi, přijímání funkčních politik, které zajistí stabilitu, bezpečnost a prosperitu naší společnosti.

V proměnlivém prostředí světa, Evropy a České republiky ve 21. století budou získávat čím dál větší roli dnešní mladá generace, jejichž názory a pohledy jsou nositeli budoucí podoby naší společnosti. Velmi proto vítám angažovanost členů a členek mládežnické politické organizace TOP 09 TOP týmu, kteří projevují aktivní zájem o konstruktivní řešení výzev, jež ovlivňují a budou ovlivňovat nejen jejich generaci, ale i celou společnost, včetně generací budoucích. V postojích členů TOP týmu, reflektovaných v následujících bílých knihách můžeme vidět důkaz, že mladí lidé nejen sledují vývoj společnosti, ale také aktivně přispívají do veřejné diskuse. Není jim lhostejná budoucnost naší země ani Evropské unie a toho si velmi cením.

Hospodářský růst

Česká republika je jednou z nejúspěšnějších zemí bývalého východního bloku. Růst životní úrovně a hospodářství po revoluce zaznamenaly nebývalý růst postavený zejména na kvalifikované a levnější pracovní síle, než byla k dispozici v Západní Evropě. Tento růst se ale v poslední dekádě značně zpomalil. Dohánění životní úrovně Belgie, Nizozemska nebo Rakouska se tak značně zpomalilo až zastavilo. Česká republika proto musí přehodnotit svou hospodářskou strategii směrem a najít nové zdroje růstu.

Česká republika má nyní dlouhodobý problém s produktivitou práce. Nižší produktivita práce není způsobena nižším pracovním nasazením, ale nízkou přidanou hodnotou, která se v naší ekonomice vytváří. Ukazuje se, že aby byla Česká republika schopna navázat na svůj růst ekonomiky a životní úrovně z prvních dvou dekád po revoluci je potřeba zaměřit své úsilí do sektorů s vyšší přidanou hodnotou.

Musí se změnit přístup České republiky k zahraničním investicím. Neměly by se již podporovat zahraniční investice do čistě výrobních firem, ale u těchto investic by měl být požadavek, aby tyto investiční záměry byly doprovázeny investičními záměry do vývojových, nebo technologických center. A to i v sociálně znevýhodněných lokalitách s vyšší mírou nezaměstnanosti. Měly by se také zjednodušit podmínky pobídek do čistě technologických a vývojových center.

Je třeba udělat revizi podmínek ekonomické migrace pro zahraniční pracovníky s vysokou kvalifikací. Těm kromě nikdy až drakonického přístupu České republiky brání i neschopnost české státní správy oficiálně komunikovat s cizinci v jiném, než českém jazyce. To je zásadní konkurenční nevýhoda oproti jiným členským státům.

Je potřeba změnit i nepřímou daňovou podporu výzkumu a vývoje. O tom, co je výzkum a vývoj by rozhodně neměl rozhodovat úředník finanční správy, ale speciálně proškolený úředník pro oblast výzkumu, vývoje a inovací.

Pro podporu začínajících, malých a středních firem je potřeba vytvářet ekosystém, který podpoří jejich podnikání a růst. Jedná se o ekosystém transferu a kompetenčních center, ve

kterých podniky získají služby a produkty, které by si na čistě komerční bázi nebyly schopny pořídit.

Musíme podporovat růst vzdělanosti obyvatelstva. V porovnání s původními členy EU máme stále nižší poměr vysokoškolsky vzdělaných osob. Pro budoucí uplatnění musíme podporovat zejména multidisciplinární a STEM obory. Nesmí se ale zapomenout ani na dostatečný počet dobře placených odborníků v humanitních a sociálních vědách, kteří by měli být nápomocni při vytváření veřejných politik postavených na důkazech (evidence based policy), a tím zlepšovat regulatorní a sociální prostředí.

Je třeba také proaktivně využívat příležitosti spojenými se zelenou a digitální tranzicí (twin green and digital transition) a ne je v lepším případě ignorovat a v horším jim aktivně bránit. EU na nás čekat nebude.

Vize daňového systému

Tato část se dívá na zvýšení veřejných příjmů. Snížení veřejných výdajů je řešeno v kapitole Role státu ve společnosti.

Současné nastavení daňového systému stojí na zdanění práce fyzických osob, zisku právnických a spotřeby celé společnosti. Tedy DPFO, DPPO, DPH a Spotřební daně. Sociální pojištění, které prochází státním rozpočtem, tak je nepřímo účelově vázané na výplatu současných nároků a nemá přesnou funkci daně, ale ani pojištění. Ostatní daně jsou marginální či byly historicky zrušeny, případně jsou příjmem obecních samospráv.

Po daňových změnách během posledních 2 let vlády Andreje Babiše a další 2 let naší vlády je rozpočet stále ve stamiliardových deficitech, které částečně řeší konsolidační balíček, ale pohled TOP Týmu musí být ambicióznější.

Bohužel stále náš současný daňový mix neodpovídá nastaveným výdajům. Konsolidační balíček je aktuálně vnímám jako holá nutnost a šlápnutí na výdajovou brzdu se zvýšením příjmů. TOP 09 má dlouhodobý cíl zdravé veřejné finance, a proto bychom měli vzít celý daňově odvodový mix a podívat se zda odpovídá 21. století. Pro TOP tým jsou udržitelné

veřejné finance stále jednou z hlavních idejí ze kterých neuhne. Situace kdy mandatorní a kvazimandatorní výdaje oscilují kolem 100 % příjmů státu je neudržitelná.

Proto TOP Tým požaduje v daňovém systému zachování kapitálové daně pro fyzické osoby na současné úrovni (100 000 Kč/rok a 3letý časový test. Dále snížení DPFO na 15 % chceme ponechat, avšak s úpravou proporcionálního zdanění pro všechny příjmy (tedy i nad 400 % průměrné mzdy), čímž skončí paradoxní regresivní parametr našeho zdanění. Toto se doplní o navázání roční slevy na poplatníka na měsíční průměrnou mzdou.

Daň z nemovitostí musí zachovávat svoji relativní výši v čase. Z důvodů ekologických, ale i praktických (zrušení knihy jízd u služebních aut pro osobní účely) navrhujeme zavedení silniční daně na auta se spalovacími motory včetně hybridů.

V oblasti dalších daní jsme pro zachování současného zdanění starobních penzí (nad 300 % minimální mzdy), nicméně vyzýváme k úpravě výpočtu vzorce starobní penze, směrem ke snížení budoucí nákladovosti důchodového účtu. Nechceme zavedení dědické daně v jakékoli formě. Jsme pro co nejširší legalizaci, regulaci a zdanění dosud nelegálních drog, nicméně s ohledem na kategorii tzv. lehkých a těžkých drog, definovaných odborníky na drogu problematiku.

Vyzýváme pro harmonizaci nepřímých daní v EU, především DPH. Extrémní daňová konkurence v EU připomíná daňově-celní války z počátku minulého století, které Evropě velmi uškodily.

Role státu ve společnosti

Tato část se zabývá jak snížit veřejné výdaje, příjmy se zabývá část Vize daňového systému.

Je nutné definovat roli státu v ekonomice ve 21. století z pohledu pravicové strany. Toto umožní určit jaké části veřejného sektoru je možné omezit či zrušit a tím ušetřit. Koalice SPOLU slibovala výrazné škrty a zdravé veřejné finance, snížení počtu zaměstnanců veřejného sektoru či proklientský přístup státu k občanům. Bohužel současná vláda postupuje velmi opatrně. Konsolidační balíček je minimum pro změnu ve směru vývoji veřejných financí, ale k

cestě k vyrovnaným financím budeme muset předefinovat role státu nejen v ekonomice, ale i celkově ve společnosti.

Formování vlády Petra Fialy bohužel neobnášelo jasný audit role státu ve společnosti, i když sliby koalice SPOLU se daly vykládat, že vláda nejdříve si zjistí, kde stát zasahovat nemá a následně ušetří těch bájných 100 mld. Kč. Bohužel nejen rok 2021, ale především rok 2022 přinesl jasná objektivní témata a to především ruskou invazi na Ukrajinu. Nicméně důraz na větší efektivitu veřejného sektoru současná vláda slibovala a její dosavadní kroky v této oblasti jsou minimálně špatně komunikované, pokud vůbec existují.

Proto TOP tým požaduje rozšíření pravomocí Nejvyššího kontrolního úřadu na dohled nad všemi veřejnými penězi a nejen nad státními. Jsme proti zestátnění ČEZ a chceme zachovat současnou majetkovou strukturu. Rádi bychom privatizovali další státní podniky prostřednictvím Pražské burzy. Stát by si měl nechat strategický podíl, aby firma vždy setrvala na burze a podpořila by český kapitálový trh.

Veřejné výdaje rostoucí i díky různé indexaci. V klidných dobách nízké inflace a hospodářského růstu tento institut je prospěšných, ale v dobách kritických bychom měli velmi vážit, jaké výdaje budeme automaticky indexovat.

Rozšíření pravomocí NKÚ je hlavní odpovědí na větší důraz na měření efektivity veřejných výdajů. Hlavní důraz vidíme na efektivitu výdajů ve školství a ve vědě a výzkumu. Jsme pro komplexní audit výdajů a také dosavadního fungování všech 79 vědecko-výzkumných institucí.

Flexibilita pracovního trhu se musí povinně projevit v nabízených pracovních pozicích na částečné úvazky (0,2-0,8) na všech veřejných institucích.

Zastupitelnost úředníků na úřadech typu ÚP, ČSSZ či Finanční správa zlepší proklientský přístup a zvýší efektivitu výdajů na tyto úřady. S výhledem na možné sloučení těchto ústředních úřadů veřejné správy.

Energetika – vize pro rok 2050

Základními rysy budoucí energetiky naší země budou bezpečnost, nízká cena a ekologie. Pro prosperující energetiku je důležitá větší role trhu, která odporuje snahám o zestátnění energetických aktiv včetně ČEZu. Bezpečnost energetických dodávek má být skrze vhodnou regulaci a vhodné formy pobídek s co nejmenšími kapitálovými náklady pro daňového poplatníka. Pro moderní energetické trendy je třeba připravit takové podmínky, aby mohly být flexibilně rozvíjeny a tedy aby přilákaly investory.

Události posledních let ukázaly, jak je nebezpečné stát se energeticky závislý na nedemokratických režimech mimo Evropskou Unii. Energetika naší země by proto měla být založena na zdrojích a technologiích místních a evropských, další vnější zdroje musí být diverzifikovány natolik, abychom nebyli vydíratelní.

Nejlevnější a nejekologičtější energie je ta, která nemusela být vyrobena. Přibližně polovina nynější spotřeby energetických surovin je využita na tepelnou regulaci budov. Celkovým zateplením všech budov, využitím tepelných čerpadel a podporou dalších opatření, jako je například rekuperace tepla, spolu se změnou spotřebitelského chování, lze snížit roční spotřebu energií naší země až v řádech desítek TWh. Další úspory vyplynou z elektrifikace dopravy.

Produkce energie bude stát na dvou pilířích. Jedním bude jaderná energie a druhým obnovitelné zdroje. Dva velké jaderné zdroje budou dále pokrývat značnou část poptávky po energii. Jejich možné nevýhody jsou vykoupeny spolehlivostí a stabilitou, které chybí levnějším obnovitelným zdrojům. Větší města mohou budovat modulární jaderné bloky jako náhradu fosilních tepláren, zbylé teplárny využívají zbytkovou biomasu, nevyužitelný odpad apod. U těchto instalací je vhodná kogenerace (společná produkce elektřiny a tepla) a flexibilita, která pomůže vykrýt nestálost dodávek elektřiny obnovitelných zdrojů, jsou to tzv. říditelné zdroje.

Produkce elektřiny ze sluneční energie a z větru pokrývá velkou část spotřeby. Fotovoltaické elektrárny jsou běžné jak na budovách a výrobních halách, tak i v agrovoltaických instalacích, kde zvyšují výtěžnost půdy. Větrná turbína by měla být znakem prosperující obce. Jejich výstavba je koncentrována do tzv. go-to zón.

Nestálost dodávek OZE je vykrývána v první řadě agregací spotřeby, což umožňují např. inteligentní elektroměry. Další v pořadí je hierarchická akumulace. Nejmenší přebytky zůstávají v akumulátorech v domácnostech či v elektromobilech. Další přetoky absorbují jiné lokální zdroje (např. větší bateriová úložiště). Nejvýše jsou přečerpávací vodní nádrže a akumulace energie v podobě vodíku. Vodík pak slouží mimo jiné jako záložní zdroj elektrické energie nebo v dopravě. Celý tento koncept lze popsat zastřešujícím pojmem tzv. smart grids, které umožní maximalizovat potenciál obnovitelných zdrojů a spravedlivě na základě tržních principů rozdělovat profit z energetické transformace.

Vodík a biometan nahrazují zemní plyn v oblastech, kde nelze procesy snadno nebo efektivně elektrifikovat. Bioplynové stanice slouží jako další říditelný zdroj energie. V období nedostatku energie kogenerují elektřinu a teplo pro lokální spotřebu, v případě dostatku pak produkují biometan, sloužící k další stabilizaci sítě. Podstatné pro tato zařízení je, aby využívala pouze zbytkové zemědělské produkty, zbytkové lesnické produkty a nebo nevyužitelný odpad.

Tato značná decentralizace výroby elektřiny přináší i přes většinovou lokální spotřebu zvýšené nároky na přenosovou síť, ty jsou ovšem splnitelné.

TOP tým podporuje větší roli trhu v energetice, odmítá snahy o zestátnění energetických aktiv včetně ČEZu. Zastáváme zajištění cílů energetické bezpečnosti skrze vhodnou regulaci a vhodné formy pobídek s co nejmenšími kapitálovými náklady pro daňového poplatníka.

TOP tým podporuje rozvoj prvků tzv. smart grids, které umožní maximalizovat potenciál obnovitelných zdrojů a spravedlivě na základě tržních principů rozdělovat profit z energetické transformace.

TOP tým si zakládá na výstavě energetické soustavy na lokálních zdrojích a technologiích a na široké diverzifikaci ostatních zdrojů.

TOP tým vidí velký potenciál v možnostech úspor energie založených na změně spotřebitelského chování, zateplování a elektrifikaci.

TOP tým podporuje budoucnost České energetiky založené na dvou hlavních pilířích, a to jaderná energetika a obnovitelné zdroje.

TOP tým podporuje inovace v oblasti jaderné energetiky a nastavení pravidel pro možné investice včetně modulárních jaderných bloků.

TOP tým vyzývá k rozvoji obnovitelných zdrojů energie, jejichž potenciál je zatím využit z velmi malé části. Zároveň je vhodný rozvoj akumulace a agregace energie.

TOP tým cítí potřebu rozvoje říditelných zdrojů energie v podobě plynových elektráren a tepláren, které budou v budoucnu využívat biometan, či vodík. Dále podporujeme energetické využití dále nevyužitelného odpadu a zbytkových zemědělských a lesnických produktů.

TOP tým podporuje nastavení pravidel pro vznik vodíkové ekonomiky a využití biometanu.

Doprava

I zde v dopravě je třeba sledovat moderní technologické trendy a nastavením vhodných regulačních podmínek umožnit jejich rozvoj a podporovat je.

Rychlá a efektivní doprava je nutnou podmínkou ekonomického růstu. V první řadě je třeba zkapacitnit a zefektivnit železniční dopravu. Kapacita páteřních tras a velkých vlakových stanic je často vyčerpaná a brzdí tak další přesun nákladní dopravy na železnici. To se musí změnit. Výstavba oddělené vysokorychlostní železnice umožní rychlé propojení Prahy s vybranými krajskými městy a okolními zeměmi (včetně trasy Praha-Plzeň-Regensburg-München), čímž se uvolní kapacity silniční i jiné železniční dopravě. Zároveň je třeba ekonomické revize lokálních železničních tratí.

Efektivní dobudování dálniční sítě a silnic vyšší třídy pak umožní rozvoj dalších území naší země, kde se pak může zastavit vysídlování. Výstavbou městských okruhů a obchvatů bude ze sídelních oblastí odvedena tranzitní doprava. Záchytná parkoviště na okrajích měst, u

železničních stanic, nebo v uzlech veřejné dopravy umožní snadný přesun na alternativní typ dopravy, čímž se zlepší životní podmínky a ekonomický rozvoj ve městech. Veřejná doprava musí reflektovat skutečné potřeby jejich uživatelů a poskytovat rychlé, komfortní a spolehlivé spojení po městě. Uvolněné kapacity měst pak mohou být rozvíjeny ve prospěch právě MHD, cyklistů, chodců apod. Meziměstská veřejná doprava musí brát ohledy hlavně na osoby, které se jiným způsobem dopravovat nemohou, a efektivně je spojovat s okolními obcemi.

Elektrifikací většiny složek dopravy se zlepší životní prostředí hlavně ve městech. Tato změna ovšem nese nároky na vybudování nové infrastruktury. Nabádáme k elektrifikaci železnice. Trakční vedení by mělo být nad všemi frekventovanějšími železnicemi, lokální tratě pak mohou být obslужeny bateriovými vlaky nebo vlaky na vodíkový pohon. Pro automobilovou dopravu je vhodné vybudování palety rychlého i pomalého nabíjení, které umožní bezproblémové využití BEV. Stejně tomu bude i pro lehkou nákladní dopravu obsluhující kratší vzdálenosti. Pro nákladní dopravu jezdící dlouhé vzdálenosti bude vybudována síť vodíkových plnicích stanic.

TOP tým podporuje rozvoj a elektrifikaci páteřních železničních tras a revizi udržitelnosti regionálních tratí.

TOP tým podporuje výstavbu vysokorychlostní železnice, která by propojila vybraná krajská města s Prahou a okolními státy, včetně tratě Praha-Plzeň-Regensburg-München.

TOP tým vyzývá k urychlení dostavby dálniční a silniční sítě, včetně odklonu těchto tahů mimo sídla.

TOP tým vidí potenciál v budování dopravních uzlů včetně záchytných parkovišť, které umožní pohodlnou změnu dopravního prostředku.